

KRANJSKI ZVON

ŽUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.
Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1932. Št. 8.

Posamezna šte. 2 Din.

ZAHVALA.

V času od 24. maja do 25. julija, ko sem bil v preiskovalnem zaporu, se je, kakor čujem, mnogo molilo in so župljani naročili mnogo sv. maš za mene. Za vse molitve in za vso izkazano ljubezen se vsem župljanom prav iskreno zahvaljujem. Naj bo dobri Bog vsem velik plačnik! Molimo še nadalje eden za drugega!

M. ŠKERBEC, župnik.

Bogati župnik.

Nekdo je pred nedolгим časom zapisal o meni približno te besede: „Župnik Matija Škerbec je bogat in lahko plača.“

Neprijetno je človeku javno pisati o samem sebi! Toda radi javnosti se mi zdi pa vseeno potrebno, da nekoliko pojasnim gospodarsko stran svojega župnikovanja.

Pri župniji moramo ločiti cerkveno premoženje od župnijsko-nadarbinskega in od ustanovnega. V Kranju nima župna cerkev sama nobenega premoženja. Takozvana škofija je korna ustanova. Od te nima župnik nobenih dohodkov. Župna nadarbina, to je posestvo, kj ga uživa vsakokratni župnik v Kranju, pa je precej veliko. Župnik ima na razpolago župnišče, kmetijo, hiše na Žolariji in na Farovski Loki. Mislim, da je malo župnij v naši škofiji, ki bi imele tako lepo posestvo. To je resnica. Če bi pa kdo mislil, da to posestvo kar cekine nosi, bi se pa zelo, zelo motil. Od hiš je treba plačevati velike davke in mnogo popravljati. Kmetije so pa danes vse pasivne, to bodo kmetje dobro vedeli. Če kmetje, ki sami delajo, danes nimajo ničesar od kmetije, kaj šele, če mora kdo vse obdelovati s tujimi ljudmi, ki jih mora bolj plačevati, kakor drugi? Jasno je, da kmetija danes ni bogatija! Vse župnijsko-nadarbinsko gospodarstvo vrši ves svoj promet potom tukajšne hranilnice in posojilnice; če koga zanima, more tam sam pogledati njegov račun, za kar dam s tem javno vsakemu dovoljenje. V treh letih je rodilo to gospodarstvo okrog Din 20.000 dolga, za toliko je konto župne nadarbine pasiven.

Zakaj pa obdelujete posestvo? Tako me kdo vpraša. Prvič radi tega, da se kmetija in gospodarska poslopja ne uničijo, drugič pa posebno radi tega, da dam komu kaj zaslužka.

Res je pa, da upam, da vse župno nadarbinsko gospodarstvo ne bo vedno pasivno, to je zgubonosno. Vse gospodarstvo urejam tako, da bi — ko bo urejeno — postalo neko vzorno gospodarstvo, ki naj bi pokazalo, da je možno tudi s tujimi ljudmi ga tako upravljati, da nekaj prinese. Ne vem sicer, če se bo ta poizkus posrečil v sedanjih krizi; če bi ne bilo krize, bi se bil gotovo. Toda na-

men tega gospodarstva ni, da bi se v kakem žepu zbiralo »bogastvo«, ampak smatram, da je to vse v korist revežev. Če bo kaj župna nadarbina donasala dobička, ne bo to osebna lastnina uživalca, ampak bo last revežev, dijakov, brezposelnih delavcev itd. Kdor ima odprte oči, je že mogel opaziti, da se vse župnijsko gospodarstvo razvija v tej smeri. Pa zdi se mi, da ravno to ponekod vzbuja neko onemoglo jezo . . . V župnišču ima poleti redno preko 12 ljudi zaslužek, pozimi je vsaki dan bilo pri skromnem kosilu 10 do 24 brezposelnih ljudi! To je namen župnijskega premoženja! Župnijska nadarbina daje popolnoma brezplačno na razpolago Vincencijevi družbi — oziroma Marijanišču za sirote, za gospodinjstvo šolo in za revne otroke vse posestvo na Žolariji. Ko bi vse to premoženje imel v rokah kak privatnik, posebno kdo, ki se rad obregne ob duhovnike, potem bi reveži, sirote in brezposelni morda ne dobili niti pare ne od tega!

„Ja, pa je udeležen pri tem gospodarskem podjetju, pri tej tovarni, pri tem in onem denarnem zavodu.“ Tako in podobno se je parkrat tu in tam omenilo. Tudi na to odgovarjam z vso brezobzirno odkritostjo! Res je tako! Toda vprašanje je — čemu in zakaj?

Zakaj se duhovniki tudi poleg svojih stanovskih del pečamo z gospodarstvom — tudi z denarnimi zavodi? Da narod rešujemo pred oderuhi in oderuštvom, zato sodelujemo tudi pri denarnih zavodih! Na jugu naše države se zgrade še danes slučajni, ko plača ubogi kmet po 20 do 30%.

Priznam, da se pri denarnih zavodih lahko zgodi nesreča. Tudi pri najboljšem vodstvu pride lahko do kake nesrečne transakcije. V Sloveniji smo imeli po vojni že precej krahov. Toda, kjer so nesebični duhovniki sodelovali, ni nikdar v Sloveniji nihče pri nobenem denarnem zavodu izgubil niti pare ne. Poznam duhovnika, ki se je po razsulu zavzel za denarni zavod, ki je prišel vsled nesreče v težak položaj, in je rešil s svojim delom kakih 12 milijonov kron, sam pa je imel mesečne plače celih 500 kron!

Za mene pa ima delo pri denarnih zavodih in gospodarskih podjetjih še drug pomen.

Danes živimo v dobi, kjer se podirajo stoletni gradovi, ko se spreminja ves način gospodarstva. Kapitalistični gospodarski sistem najbrž doigrava svojo vlogo. Gospodarski liberalizem je napravil ogromno škodo vsemu človeštvu, ker je rodil takozvani kapitalizem, o katerem je že pisal Kranjski zvon. Živimo v prehodni dobi, v kateri se odloča, kako se bo v bodoče usmerilo socialno življenje in mednarodno gospodarstvo.

Število brezposelnih raste, iz raznih kriz kar ne moremo ven, od vzhoda prihaja nevarnost za vero, kulturo in za socialno blaginjo. Dejstvo je, da mnogi pričakujejo od „matuške Rusije“ rešitve. Ni prav to, a je razumljivo, da so množice proletariata izgubile vero, da bi v kapitalističnem redu še mogle najti človeka dostojno življenje. Proletariat se dviga in hoče vzeti v roke vajeti gospodarstva, da preneha ta nestalnost in izkoriščanje gospodarsko šibkejših.

Katoliška cerkev je vedno pridigovala bogatinom, da je v nebo vpijoč greh delavcem zaslužek utrgovati, izzemati in izkoriščati slabotne; da je človeška družba dolžna skrbeti za blaginjo delavca, kmeta, obrtnika itd. A cerkev je v dobi liberalizma pridigovala večinoma gluhih ušesom! Tistih, katerim bi bile te besede najbolj potrebne, v cerkev ni bilo. Pred 40 leti je sv. oče Leon XIII. mogočno dvignil svoj glas za delavca, za proletarijat in je napovedoval evropskim narodom gorje, če se ne reši socialno vprašanje v smislu krščanskih načel. Redki so bili od onih, ki so odločali v mednarodnem gospodarstvu življenju, ki bi bili poslušali njegov glas! Po 40 letih se je zopet oglasil sedanji papež in ob poldvanajsti uri kliče svetu, naj se vendar strezni, naj se otrese materijalističnega in kapitalističnega duha in naj se v gospodarstvu vrne h krščanskim načelom pravice in ljubezni. Toda ravno oni, ki bi tu največ mogli odločiti, ne berejo niti teh okrožnic, drugi jih berejo, a jih zamujejo.

Pridig je dovolj! Treba je praktično pokazati, kako naj se reši socialno vprašanje v smislu katoliških načel. Onim pridigovati, ki jih ni v cerkev, se pač ne spleča! Kaj bomo revežem pridigovali o kapitalizmu in o dolžnostih premoženja! Čemu bi ponavljali pridige o svetosti privatne lastnine, če jo pa mnogi izrabljajo? Ali za to, da nas potem pri delavskih masah črnijo, da branimo kapitaliste ali pa svojo korist? Treba je torej praktično storiti, kar se da, da pokažemo, kaj bi se moglo storiti za kmeta, za delavca, če bi v javnem življenju vladala krščanska načela. No in iz tega vzroka se toliko trudimo tudi na gospodarsko-socialnem polju!

Želel bi po svojih skromnih močeh sodelovati, da se pokaže vsaj nekaj zgledov, kako bi se moral urediti sedanji družabni red brez revolucije po krščanskih načelih. Prepričan sem, da so vse naše pridige zaman, če praktično ne gremo na delo, da iztrgamo proletarijat iz mrzlega objema materijalizma in kapitalizma. Prepričan sem, da če ne bomo katoliki šli tako praktično na delo, bo prodril val socialne revolucije, ki bo pometel z evropsko kulturo in z vsem njenim gospodarstvom!

Ni dolgo tega ko sem debatiral z možem, ki uživa svetovni sloves. Pa mi je tudi on priznal, da se bo končna borba odločila le med krščanskim socializmom in komunizmom. Našo državo in tudi Evropo bo pred navalom komunizma rešilo le praktično socialno delo na temeljih krščanskih načel! In radi tega se ta „bogati“ župnik toliko peča tudi z denarnimi in gospodarskimi posli!

Ko sem vse to zapisal z brezobzirno odkritostjo, pa me je vedno morila misel, če ni to, da to pišem, neke vrste baharija! Pa naj bo, naj veljam osebno tudi za baharja! A radi svojega duhovskega poklica in radi duhov-

ništva sem moral to zapisati, pojasniti, da odbijem ost namigavanju, da duhovniki sebe iščemo in za sebe zbiramo „bogastvo“.

M. Š.

Porciunkula.

Zgodovina.

Cerkev sv. Marije z angeli, zibel frančiškanov, je bila sv. Frančišku Asiškemu najljubkejšo zavetišče. Uro hoda je oddaljena od svetnikovega domačega mesta Asizija. Bila je v njegovem času razpadajoča podružnica, vsa zapuščena. Svetnik veselega uboštva sv. Frančišek jo je popravil, se pri njej naselil, tam ustanovil svoj ubožni red in tam sklenil svoje svetniško življenje. Njegov življenjepisec sv. Bonaventura pravi: „Svetnik je ljubil ta kraj najbolj na zemlji, tu je namreč začel s ponižnostjo, tu je napredoval v vseh krepostih in tu je sklenil svoje popolno življenje; še umirajoč je priporočal svojim bratom ta kraj kot posebno ljub nebeški Devici.“

Cerkvica je stala na bleku sveta, ki je bil last benediktinskega samostana z gore Subasijo. „Košček sveta“ — latinsko „porciunkula“ je dal ime tudi cerkvi. Ko jo je Frančišek popravil, je odšel k papežu Honoriju III., ki je bil pravkar izvoljen za papeža in se je s svojimi ljudmi mudil v bližnjem mestecu Perugi. Od njega si je svetnik izprosil „porciunkulski odpustek“. Obstojal je v tem-le: Kdorkoli se spove, prejme sv. obhajilo ter obišče cerkvico Marije z angeli, dobi popolni odpustek in sicer dne 2. avgusta. Ta dan je namreč v letu 1216. sedem škofov posvetilo Marijino cerkvico in diakon sv. Frančišek je pridigoval „v imenu našega Gospoda Jezusa Kristusa in njegove presvete Matere“ o velikem odpustku, ki ga je dobil od sv. očeta.

Tak popolni odpustek obsega odpuščanje vseh časnih kazni za vse že odpuščene grehe, če je seveda vernik zadosti pripravljen na to popolno odpuščanje vseh kazni na svetu in v vicah. To je bilo v tedanjem času nekaj izrednega. Zlasti pa je bilo nenavadno, da so mogli dobiti ta odpustek pod tako lahkimi pogoji. Samo za sveto deželo in za cerkev sv. Petra v Rimu so dajali tedaj velike duhovne prednosti. Zato je ta odpustek, ki ga je dobil sv. Frančišek za svojo ljubo cerkvico angelske Matere božje, vedno užival veliko spoštovanje. Navezan je bil prvotno samo na Frančiškovo cerkvico pod Asizijem. In še danes je tam dne 2. avgusta velik naval vernikov. Cel dan se neprestano pomika procesija skozi majhno kapelico Matere božje, z molitvijo na ustnih in rožnim vencem v rokah. Ginljivo je popisal ta praznik v portiunkulski cerkvi danski pisatelj Jörgensen. To je žegnanje glavne frančiškanske cerkve na svetu! Tista mala prvotna cerkvica je danes obdana z drugo, veličastno cerkvijo, tako da je danes kakor prosto v cerkvi stoječa kapela Matere božje. Prav tako, kakor pri nas na Brezjah, kjer je tudi prvotna kapela milostne Matere božje obdana z novo, krasno baziliko.

Pozneje so porciunkulski odpustek razširili na vse frančiškanske cerkve, ki so pač želele biti deležne iste milosti kakor njihova materna cerkev pri Asiziju. Tako se danes dne 2. avgusta moremo dobiti porciunkulski popolni odpustek v vseh frančiškanskih cerkvah. Pozneje so ga še bolj razširili. Po posebnem dovoljenju papeževem moremo dobiti danes ta odpustek v vseh župnih cerkvah, ki so za to milost prosile. Tudi naša župna cerkev je na prošnjo župnega urada dobila letos spet za sedem let pravico do tega odpustka. Ker pa verniki nimajo v delavnik dovolj časa, zato je pri nas ta odpustek prestavljen na prvo nedeljo v avgustu. Da je ta odpustek frančiškanskega izvora, naravno kaže tudi podoba v družinskih pratikah: dve roki,

prekrižani druga čez drugo, v sredi pa križ. Gola roka je Kristusova, oblečena je pa Frančiškova, ki nosi rane Gospodove.

Pogoji: Ta popolni odpustek moremo dobiti po naših cerkvah od sobote pred prvo nedeljo v avgustu opoldne pa do polnoči od nedelje na ponedeljek in sicer tolikokrat, kolikorkrat obiščemo cerkev in tam zmolimo šest očenašev, zdravamarij in čast bodi po namenu svetega očeta. Opraviti pa moramo tudi sv. spoved in prejeti sv. obhajilo. Spoved moremo opraviti tudi osem dni prej ali osem dni pozneje, sv. obhajilo velja že v soboto ali tudi skozi osem dni potem. Seveda moramo imeti namen, da prejmemo te zakramente zato, da se udeležimo odpustka.

Kdor pa hodi vsaj dvakrat mesečno k sv. spovedi ali pa vsaj skoro vsak dan k sv. obhajilu, more prejeti ta odpustek tudi prez ponovne, posebne sv. spovedi.

Obisk cerkve more biti kratek, toliko, da zmolimo predpisanih šest očenašev. Moremo pri prvih vratih izstopiti iz cerkve, pri drugih ali pa čez hip pri istih se spet vrniti.

Vsakdo potrebuje zase pravzaprav samo en popolni odpustek, ker se mu morejo vse kazni pač samo enkrat odpustiti. Ker pa je malokdo nanj dovolj pripravljen, zato je prav, če dobimo zase več porciunkulskih odpustkov. Druge pa darujemo za duše v vicah, katerim moremo s takimi velikimi milostmi mnogo, mnogo pomagati. Najlepša miloščina, ki jo moremo dati mrtvim svojcem, so poleg svete maše taki odpustki.

Zato se poslužimo v obilni meri te izredne prilike! Vsi verniki, moški in ženske ter otroci naj skušajo dobiti ta odpustek velikega sv. Frančiška. Če se količkaj živo zavedamo neskončne in natančne božje pravičnosti, ki kaznuje sleherno malenkost, bomo z veseljem porabili veliko ugodnost, da si s tako lahkimi dobrimi deli zbrisemo kazni za svoje grehe, kazni v vicah in one, s katerimi nas Bog obiskuje na zemlji. Saj nas je prav letos opomnil papež Pij XI., da moramo bolj misliti na to, da smo vredni pokore in da moramo Bogu zadostovati za svoje krivde in Prestopke ter tudi za grehe svojih bližnjih.

In morda se kesamo, da smo svojim rajnim premalo dobro stregli, premalo dobrega storili v življenju. Ob porciunkuli moremo vse to popraviti, če zanje dobivamo odpustke. Tako bodo njihove duše prej uživale večni in blaženi mir, naše duše pa ga bodo tudi na zemlji okušale, zakaj pravi mir je v čistem srcu.

Sv. Rok.

Naj nekoliko zapišemo o svetniku, ki ga dan po velikem šmarnu naši ljudje tako obilno pridejo častit na Pungrat.

Nekdo je zapisal, da sta dve vrsti svetnikov. Prva je tista množica božjih izvoljencev, ki jih je Bog že na zemlji odlikoval s tem, da jih je poveličal z izrednimi deli. V drugi skupini so pa taki svetniki, ki jih je Gospod proslavil šele po smrti. Med temi drugimi je tudi sv. Rok.

O njegovem zemskem življenju ni dosti znanega. L. 1295. se je rodil premožnim staršem, ki so živeli v južni Franciji. Ko je napol dorasel, je romal v Italijo. Med tem je izbruhnila kuga. Sv. Roku niti ni prišlo na misel, da bi se vrnil v domačo deželo, ostal je rajši med reveži in bolniki. Iz kraja v kraj je hodil, stregel zapuščenim in pomoči potrebnim. Z duhovno tolažbo jim je lajšal bolečine; rad je molil in večkrat mu je dal Bog, kakor pripovedujejo, da je okuženim bolnikom z molitvijo in znamenjem svetega križa vrnil zdravje. Ko je sam tudi zbolel za kugo, ga je ljubezen do bližnjega privedla do sklepa. Nevarno bi bilo za druge, če bi živel med njimi. Umaknil se je v samotni gozd, kjer je v zapuščeni kočici hotel skleniti življenje. A to ni bila božja volja. Legenda pravi, da mu je takrat pes bogatega gospodarja vsak dan dvakrat prinašal kos kruha. Kmalu nato so ga dobili ljudje in se ga usmilili. Ozdravel

je in se potem, ko je kuga prenehala, vrnil v svojo domovino. A ni hotel živeti kot bogat plemenitaš; zato se svojcem baje ni dal spoznati in je l. 1327. kot berač boguvdano umrl.

Njegova slava se je raznesla po svetu, ki ga je mučila težka bolezen. Povsod so klicali njegovo ime, postavljali so mu kapelice in cerkve. Kdor se je k njemu zatekel, mu je odleglo. Zlasti pa so ga začeli častiti po vsej Evropi, ko je bil v začetku petnajstega stoletja splošni cerkveni zbor v Konstanci. Tam so bili zbrani škofje in bogoslovni učenjaki iz vseh držav. A niso mogli nadaljevati svojih razgovorov, ker je strašno morila po vsem svetu kuga. Takrat so se spomnili sv. Roka. Vneto so ga prosili naj jih reši te grozote. In res, kuga je prenehala. Nič čudnega ni, če so udeleženci tega zborovanja tudi po svojih krajih in deželah češčenje sv. Roka tako širili. Od takrat naprej tudi Slovenci poznamo tega svetnika kot zaščitnika zoper kugo in rane.

V zahvalo.

Mnogo je sreče v našem življenju. Veseli smo, ko se rodi v družini otrok, ko raste in se krepi. Nekaj takega, kot je v družini otrok, je za faro, če ima v svoji sredi novomašnika. Veliko take radosti, upam, je užila letos tudi naša fara.

Dokaz zato nam je zadnji mesec. Že priprave same so bile polne veselih upov. Pri sprejemu, tretjega julija, je bila Vaša skrb in Vaše veselje tako veliko, da bi človek mislil, saj večjega veselja skoro ni. A vendar bil je višek Vaše ljubezni in Vaše radosti šele desetega julija, ko ste me spremljali in ste z menoj stali okrog božjega oltarja.

Tisočkrat Vam hvala za vso Vašo skrb in naklonjenost, katero ste meni in mojim domačim vsak hip in vsak čas izkazovali. Hvala za vse Vaše molitve, hvala za vse druge darove, s katerimi ste me obsipali. Nebeški Oče naj vse in vsakega posebej poplača, za vsa Vaša dobra dela, pa naj bodo znana ali skrita. Komur se nisem mogel osebno zahvaliti, temu bodi tu izrečena vsa moja zahvala.

Zagotavljam Vas, da ne bom nehal moliti za Vas, dragi farani, k Bogu, ki je Oče vsake dobrote. Naj Vam da obilo tistega, kar vsak novomašnik prosi v svojem prvem blagoslovu, to je „dušnega in telesnega zdravja“, da bi ga „z vso močjo ljubili in to, kar je Tebi všeč, z vso ljubeznijo izvrševali.“

Dragi verniki! Bog Vam povrni Vašo ljubezen!

In še eno prošnjo imam do Vas. Spomnite se me še v svojih molitvah! Molite za vse duhovnike! Težak je naš poklic: satan divja, svet zalezuje vse, kar je božjega; in končno tudi duhovnik je še človek. Zato molite za nas, da ne omagamo v delu za božje kraljestvo.

Bog z Vami!

FRANC FORTUNA
novomašnik.

Kranj, 26. julija 1932.

Župnija Kranj.

Oznanila za avgust.

5. Prvi petek v mesecu. Praznik Marije Snežne.

Ob 6. sv. maša z blagoslovom.

Sv. Ožbalt. Ob 6. soseskina sv. maša v Čirčičah.

7. XII. ned. po bink., prva nedelja v mesecu, ob 6. sv. maša z blagoslovom, mesečno sv. obhajilo za moške. Ob 10. sv. maša tudi v Čirčičah. Popoldan ob 5. in četrto shod za dekliško Marijino družbo.

Porcijunkulski odpustki se morejo prejeti v župni cerkvi, in sicer od sobote opoldne do nedelje opolnoči vsakokrat, kadar obiščemo župno čerkev in molimo tam v papežev namen vsakokrat po šest očenašev in zdrava Marij in vselej čast bodi. Spoved se more opraviti že teden poprej. Odustki se morejo nakloniti dušam v vicah.

8. **Obletnica po pok. dekanu Koblerju**, ob 7:30 peta sv. maša.

10. **Sv. Lavrencij, mučenec.**

14. **XIII. ned. po bink.**, na Premskovem pop. shod za žensko Marijino družbo.

15. **Marijino Vnebovzetje**, zapovedan praznik, ob 6. sv. maša z enim, ob 10. peta sv. maša z dvema blagoslovoma.

Premskovo — god cerkvene patrone. ob 6. in 10. sv. maša z blagoslovom; dopoldne obakrat darovanje za cerkev. Pop. ob 3. slovesne pete litanije in nato blagoslov gasilskega doma.

16. **Sv. Joahim in sv. Rok**, Ob 6. in 9. sv. maša na Pungratu z blagoslovom, ob 7. v rožnivenški cerkvi. V župni cerkvi se ob 5:30 deli sv. obhajilo in sv. maša ob 6. odpade.

21. **XIV. ned. po bink.**, po navadi.

24. **Sv. Jernej**, soseskina sv. maša na Rupci.

28. **XV. ned. po bink.**, ob 10. sv. maša na Rupci, doma po navadi. Pop. je shod za III. red.

Razno.

Visok obisk smo imeli v Kranju dne 28. julija. Na poti proti domu se je ustavil v župnišču prevzvišeni g. dr. Anton Bauer, zagrebški nadškof, v spremstvu svojega tajnika in g. ministra n. r. dr. Šverljuge in njegove soproge dvorne dame Šverljugove.

Pogorela je dne 10. julija šupa za seno na župnijsko nadarbinskem svetu na Planjavi. Med viharjem je tresčilo v šupo, ki je bila polna sena in je vse zgorelo do tal. Seno in šupa je bilo vse zavarovano in je Vzajemna zavarovalnica plačala polno zavarovalnino takoj — brez odbitka. Kulantno zavarovalnico vsem priporočamo. Kot nadomestilo gradi župna nadarbina šupo na Farovski Loki. Tam bo tudi skladišče za razne cerkvene potrebščine: za cerkveni pod, božji grob in drugo, za kar nismo imeli nobenega prostora. Šupa na planjavi se bo gradila kasneje.

Korna ustanova gradi za denar, ki ga je prejela za prodana stavbišča, novo hišo na vogelni parceli nasproti stavbišču za novo šolo. Hiša bo tekom avgusta dograjena. Denar, ki se prejme za ustanovno zemljišče, se mora po zakonu sirotinsko varno naložiti, ali pa kupiti kako nepremičnino. Cerkenemu predstojništvu se je zdelo najprimernejše, da se za ta denar sezida nova hiša, da se na ta način odpomore pomanjkanju stanovanj in da se v tej krizi nudi delavcem in obrtnikom nakaj zaslužka.

Dijaški zavod je imel dosedaj kuhinjo v župnišču. Letos se popolnoma osamosvoji in bo imel svojo lastno ekonomijo v Škofiji. Radi tega je bilo potrebno, da so se izvršile nekatere izpremembe v stanovanjih.

Župnija Šmartin pri Kranju.

Oznanila.

5. avg. **Prvi petek v mesecu.** Sv. maša pri altarju Srca Jezusovega z blagoslovom.

7. avg. **XII. ned. po bink.** Duhovno opravilo po navadi v farni cerkvi. Popoldan ob 2. uri molitve in litanije Srca Jezusovega. Po litanijah shod III. reda.

Od sobote opoldne in nedeljo cel dan porcijunkulski odpustki. — Vsak, ki je sprejel sv. zakramente, zadobi v tem času tolikokrat popolen odpustek, kolikokrat obišče župno cerkev in vselej moli šestkrat „Očenaš“, „Zdrava Marija“ in „Čast Bogu O.“ — po namenu sv. Očeta.

10. avg. **Sv. Lavrencij.**

14. avg. **XIII. ned. po bink.**

15. avg. **Vnebovzetje Marije Device.** Božja služba obakrat z blagoslovom, popoldan shod Marijine družbe.

21. avg. **XIV. ned. po bink.** Božja služba obakrat v farni cerkvi, ob 6. in 9. uri tudi pri sv. Joštu.

24. avg. **Sv. Jernej.** Ob 8. v Stražišču zapisana maša.

28. avg. **XV. ned. po bink.** Božja služba zjutraj in ob 9. v župni cerkvi, ob 9. tudi pri sv. Uršuli.

Poročeni:

3. jul. **Kavčič Janez**, delavec iz Kranja in **Apolonija Valjavec**, delavka iz Podbrezja.

3. jul. **Valentin Eržen**, železniški delavec iz Zgor. Bitinja in **Marija Šiler**, delavka iz Stražišča.

Umrli:

21. jun. **Benčina Jožefa**, samska tovarn. delavka iz Stražišča, stara 22 let.

27. jun. **Arnolj Ivana**, samska tovarn. delavka iz Poljan nad Škofjo Loko, stara 25 let.

27. jun. **Vida Zevnik**, zidarja hči iz Orehka, stara 14 dni.

28. jun. **Brtoncelj Matevž**, vdovec, kajžar v Sred. Bitinju, star 60 let.

Mrliški koledar za mesec avgust.

Umrli so v mesecu avgustu:

1. avg. **Pavlin Katarina**, vdova, Čirčiče št. 9, roj. 22. novembra 1844., umrla l. 1917.
Kokalj Gregor, cestni mojster, oženjen, Kranj 102, roj. 10. marca 1853., umrl l. 1918.
Puhar Elizabata, omožena, Kranj št. 80, rojena 2. nov. 1834., umrla l. 1919.
Schiffner Ivan, župnik v pokoju, Klanc 16, roj. 12. dec. 1864., umrl l. 1929.
2. avg. **Mohor Mihael**, posestnik, oženjen, nadognjičar, Kranj št. 39, roj. 26. oktobra 1890., umrl l. 1916. v vojni na Goriškem.
Štirn Jerica, gospodinja, Kranj 67, roj. l. 1865., umrla l. 1928.
3. avg. **Bedenk Ivan**, posestnik in gostilničar, Kranj 100, roj. 8. okt. 1857., umrl l. 1925.
4. avg. — — —
5. avg. **Kern Franc**, posestnikov sin, Gorenje št. 4, roj. 29. jan. 1880., umrl l. 1915.
Stare Marija, užitkarica, Premskovo št. 67, rojena 7. febr. 1857., umrla l. 1929.
6. avg. — — —
7. avg. **Štirn Pavla**, služkinja, samska, Premskovo št. 9, roj. 29. junija 1890., umrla l. 1921.
8. avg. — — —
9. avg. **Lukovšek Ivana**, omožena, Kranj št. 191, rojena 10. marca 1867., umrla l. 1918.
Kocmur Blaž, davčni iztirjevalec, vdovec, Kranj št. 85, roj. 2. febr. 1867., umrl l. 1927.
Kobljar Anton, župnik in dekan v Kranju št. 17, roj. 2. junija 1854., umrl l. 1928.
10. avg. **Gorjanc Marija**, žena posestnika, Premskovo 70, roj. 25. sept. 1845., umrla l. 1916.

- Jezeršek Franc**, mesar, samski, Kranj št. 165, roj. 7. nov. 1876., umrl 1. 1919.
- Krt Franciška**, žena posestnika, Premskovo 6, roj. 29. maja 1871., umrla 1. 1924.
11. avg. — — —
12. avg. **Kette Marija**, omožena, Premskovo št. 50, rojena 5. julija 1846., umrla 1. 1919.
- Skoporc Vincencij**, dijak, samski, Kranj št. 110, roj. 4. aprila 1901., umrl 1. 1921.
- Hvala Valentin**, delavec, oženjen, Kranj št. 51, roj. 12. febr. 1870., umrl 1. 1921.
13. avg. — — —
14. avg. **Fajfar Marija**, kajzarica, Rupa šte. 15, rojena 8. julija 1833., umrla 1. 1916.
- Kavčič Rajmund**, sin čevljarja, Kranj šte. 99, rojen 13. avg. 1906., umrl 1. 1917.
- Čadež Marija**, omožena, Kranj št. 158, rojena 13. febr. 1875., umrla 1. 1919.
15. avg. **Hudobivnik Ana**, posestnica, vdova, Premskovo št. 58, roj. 28. junija 1854., umrla 1. 1925.
16. avg. **Markič Andrej**, mešetar, oženjen, Kranj št. 75, roj. 10. avg. 1879., umrl 1. 1923.
- Fliegel Terezija**, zasebnica, vdova, Kranj št. 98, roj. 24. sept. 1845., umrla 1. 1929.
17. avg. **Zupanc Katarina**, vdova, Huje šte. 11, rojena 16. nov. 1836., umrla 1. 1917.
- Prosen Jožef**, mešetar, samski, Čirčiče šte. 6, roj. 7. marca 1875., umrl 1. 1923.
- Vagaja Marija**, vdova železničarja, Kranj, Kokr. predm. št. 53, roj. 2. avg. 1852., umrla 1. 1926.
- Dolar Marija**, zasebnica, vdova, Premskovo 53, roj. 15. sept. 1877., umrla 1. 1930.
- Zadražnik Franc**, čevljar, vdovec, Kranj, Kokr. predm. št. 11, roj. 1. 1864., umrl 1. 1930.
18. avg. **Volčič Ivan**, usnjar in posestnik, Kranj, Savsko predm. št. 38, roj. 18. avg. 1857., umrl 1. 1918.
19. avg. **Luskovac Franciška**, hči Jožefa, Premskovo 38, roj. 27. febr. 1909., umrla 1. 1917.
- Sršen Margareta**, posestnica, samska, Kranj 151, roj. 6. julija 1. 1870., umrla 1. 1921.
- Bernoč Ana**, vdova, begunka, Kranj Kokr. pr. 43, roj. 25. junija 1853., umrla 1. 1922.
20. avg. **Simonetič Neža**, zasebnica, Kranj št. 25, rojena ?, umrla 1. 1929.
- Pikeš Ivana**, zasebnica, Kranj (ubožnica), rojena leta 1859., umrla 1. 1930.
21. avg. **Markič Neža**, vdova, Kranj, Kokr. predm. št. 7, roj. 9. jan. 1867., umrla 1. 1916.
- Pirc Ivan**, uradnik, oženjen, Kranj št. 135, rojen 29. avg. 1868., umrl 1. 1925.
22. avg. **Prosen Marijana**, delavka, samska, Čirčiče št. 6, roj. 23. avg. 1871., umrla 1. 1917.
- Remic Marija**, samska, Rupa 19, roj. 29. jan. 1883., umrla 1. 1917.
- Rebolj Antonija**, soproga gostilničarja, Kranj, Kokr. predm. št. 22, roj. 17. dec. 1876., umrla 1. 1918.
- Košnik Ivan**, sin posestnika, Premskovo št. 43, roj. 10. febr. 1901., umrl 1. 1919.
- Labernik Marija**, zasebnica, vdova, Kranj 64, roj. ?, umrla 1. 1929.
23. avg. **Kern Helena**, posestnica, samska, Gorenje št. 4, roj. 2. sept. 1887., umrla j. 1918.
- Strniša Marija**, žena čevljarja, Kranj šte. 58, roj. 14. okt. 1859., umrla 1. 1921.
- Molj Franc**, hlapec, samski, Kranj, Kokr. pr. 46, roj. 2. okt. 1887., umrl 1. 1921.
- Krč Katarina**, zasebnica, vdova, Gorenje št. 7, roj. 23. junija 1852., umrla 1. 1922.
- Strupi Franc**, posestnik, vdovec, Čirčiče št. 17, roj. 10. okt. 1941., umrl 1. 1925.
- Jezeršek Janko**, nadučitelj v p., Kranj, Kokr. pr. 73, roj. 28. okt. 1898., umrl 1. 1926.
24. avg. **Čebašek Marija**, zasebnica, samska, Premskovo 80, roj. 8. julija 1897., umrla 1. 1919.
- Strniša Karol**, čevljar, vdovec, Kranj, Kokr. pr. 58, roj. 2. okt. 1858., umrl 1. 1921.
- Špenko Franc**, posestnik in čevljar, Kranj št. 57, roj. 3. aprila 1860., umrl 1. 1926.
- Prevc Marija**, posestnica, vdova, Kranj št. 170, roj. 22. julija 1840., umrla 1. 1927.
25. avg. **Rebolj Antonija**, posestnica, Kranj, Kokr. pr. 39, roj. 29. dec. 1885., umrla 1. 1919.
- Črnivec Elizabeta**, posestnica, omožena, Premskovo št. 59, roj. 1. nov. 1761., umrla 1. 1921.
- Zupanc Ana**, hči posestnika, Kranj, Sav. pr. 28, roj. 3. junija 1908., umrla 1. 1928.
- Zupan Rozalija**, hči delavca, Kranj 5, rojena ?, umrla 1. 1929.
26. avg. **Novak Ivan**, sin delavca, Premskovo št. 3, rojen 10. dec. 1910., umrl 1. 1923
- Gabrič Ivana**, žena posestnika in kovača, Kranj, Sav. pr. št. 13, roj. 19. junija 1884., umrla 1. 1924.
27. avg. **Hojkar Ignacij**, vdovec, Kranj, Sav. predm. 25, roj. 16. jan. 1872., umrl 1. 1916.
- Makuc Katarina**, dekla, samska, Kranj šte. 30, roj. 1. 1848., umrla 1. 1920.
- Keber Ivan**, sin uradnika, Kranj, Kokr. pr. 75, roj. 15. julija 1913., umrl 1. 1925.
- Ažbe Franciška**, zasebnica, vdova, Kranj št. 45, roj. 27. sept. 1858., umrla 1. 1927.
28. avg. **Pavlin Marija**, žena pismonoše, Kranj št. 164, roj. 3. aprila 1888., umrla 1. 1924.
29. avg. **Steinbauer Franc**, posestnik, samski, Kranj 129, roj. 6. avg. 1888., umrl 1. 1918.
- Štempihar dr. Vladislav**, zasebnik, samski, Kranj št. 186, roj. 6. jan. 1893., umrl 1. 1923.
- Jakopič Blaž**, sin posestnika, samski, Čirčiče 7, roj. 3. febr. 1909., umrl 1. 1928.
- Benedik Neža**, gostilničarka, Kranj št. 7, rojena 20. jan. 1884., umrla 1. 1930.
30. avg. **Markič Jera**, branjevka, omožena, Kranj št. 167, roj. 10. marca 1844., umrla 1. 1916.
- Engelman Ivana**, samska, Kranj, Sav. predm. 15, roj. 18. avg. 1884., umrla 1. 1916.
- Rezar Pavel**, delavec, samski, Kranj šte. 180, roj. 15. maja 1908., umrl 1. 1922.
31. avg. **Mohar Franciška**, delavka, samska, Kranj, Kokr. predm. št. 51, roj. 15. okt. 1860., umrla 1. 1923.
- Nadižar Helena**, omožena, Čirčiče št. 1, rojena 29. aprila 1862., umrla 1. 1927.
- Ahec Vekoslav**, zidar, samski, Kranj, rojen 25. aprila 1901., umrl 1. 1928.
- Vrhunc Anton**, tesar, vdovec, Premskovo št. 76, roj. 31. dec. 1844., umrl 1. 1928.

Razširjajte Kranjski zvon!

Pokorn Fran.

Kranjski župniki.

Luteranci so slutili, da zanje zdaj ne bo nič prida, zato so prosili stanovi cesarja za Truberja, da sme svobodno izvrševati luteransko bogoslužje. Hkrati pa so iz maščevanja naperili proti škofu obtožbo pri cesarju zaradi njegovega nemoralnega življenja. To obdolženje pa je nastalo zoper škofa radi tega, ker je dovolil zidati novo cerkev M. B. na „metulskem vrhu“ v občini Tirovsek pri „Novi Štifti“ na Štajerskem okrog l. (1558.—59.)¹. Stanovi sporočajo, da ga je pregovorila k temu razuzdana ženska (eine leichtfertige Veitt'l); škof je v to naglo privolil, češ, da bo tam delal dobičke, ko bo romarjem prodajal za drag denar pridelke iz gornjegrajske graščine, ki je v bližini.

Posledica ovadbe je bila ta, da se je sedaj obrnila preiskava proti škofu. Ko je cesarju prišla v roke obtožba, poslana od stanov, je ukazal uvesti proti Seebachu preiskavo, ki se je tikala predvsem sumnje krivoverstva in pospeševanja luteranstva, šele v drugi vrsti pa obdolžitve, kakor so jo stanovi navedli. Predpreiskavo je vodil pičanski škof Daniel Barbo, ki je prišel o Binkoštih 1562.² v Ljubljano in ostal tu do meseca septembra. Škof Daniel je izposloval potem od papeža in cesarja pooblastilo, da poveri preiskavo zagrebškemu škofu in dvema kanonikoma.

Škof Seebach je bil menda začasno od službe odstavljen in vse njegovo premoženje v Gornjem gradu zaplenjeno. Poklicali so ga na Dunaj, kjer se je srečno vse krivde opral. Tudi ljubljanski kapitelj je vložil za škofa spomenico, v kateri navaja, kaj je škof vse storil zoper krivoverce in zavrača obdolžitve od strani deželnih stanov. Kónčni uspeh preiskave je bil ta, da je škof Seebach obdržal škofijo do smrti.

Škof Peter je že l. 1559. sporočil vladarju, kako Gašper Rakovec tudi po Kranju trosi krive nauke, ki segajo že ven na vasi. O tem je poročal škofu tudi kranjski škofov vikar³ Jurij Wolf (Volk) dne 27. dec. 1560. in ga prosi navodila, kako naj postopa. In to je tudi prejel, kakor spoznamo iz pisma njegovega, ki ga je poslal škofu v ponedeljek po cvetni nedelji 1561., v katerem pravi: „kakor ste ukazali, sem napovedal, da bodo v nedeljo zjutraj pete litanije in v pridigi sem razložil, zakaj in kako naj svetnike častimo in kakšna je razlika med nami in luterani. Zlo sem hotel z dobroto zmagati, a se nič ne opravi. Moram naznaniti, kaj luterani delajo. Ko sem teden pozneje po pridigi hotel imeti pete litanije, se služabniki niso hoteli nič ganiti. Luterani so naročili učitelju, pevcu, učencem in cerkovniku, naj se nikar ne udeležujejo, kadar se bodo litanije pele. Rakovcu so pa naročili, da naj le pride nazaj v Kranj in svoje ovčice pase, kakor poprej.“

Pokojni zgodovinski pisatelj Jožef Benkovič se l. 1902.⁴ zelo trudi v Voditelju, da bi opral Seebacha, njegovega generalnega vikarja Škofica in novomeškega prošta Montagnana nenravnega življenja, a se mu ne posreči, zakaj tok reformacijske dobe je bil tak, da se ljudstvo ni zgledovalo na tem, da le dotičnik ni bil heretik. In zato je bil Seebach tudi oproščen na Dunaju 14. sept. 1563.,⁵ ker glavna obtežilna točka je bila krivoverstvo in ne zasebno življenje. In vendar bi bil kmalu radi njegovega sina tudi on prišel ob plemstvo.

Generalni vikar Škofic, ki mu sin ni delal časti s svojim življenjem, je umrl vsled žalosti l. 1561.⁷ isti dan, ko je Trubar prišel v Ljubljano (26./6.).

Novomeški prošt Montagnana se je pa sam pohvalil v svoji oporoki dne 2./2. 1602.,⁸ da ga je Bog s tem blagom oblagodaril. Torej mu tudi pokojni M. Slekovec ni koristil s svojim zagovorom v Zgodovinskem Zborniku.⁹

In to ravno je bilo vzrok, da se je luteranstvo tako hitro razpaslo na vse strani, ker ti možje niso imeli junaštva, v bran se postaviti krivoverstvu. Znali so pač, kje jih čevlji žuli. —

Škof Seebach je umrl v Gornjem gradu proti koncu l. 1568.¹⁰ (ne pa 1570., kakor Dolničar pomotno trdi) in je tudi ondi pokopan, a nima nobenega spomenika. Star je bil 67 let, torej je bil rojen l. 1499., ord. pa okrog 1524.

Malo pred njegovo smrtjo mu je cesar Maksimiljan II. (one 26./4. 1568.)¹¹ potrdil knežji naslov.

26. Janez Steinmetz (Stämiz = Stainiz), vikar škofov v Kranju (1564.¹²–65.). Dne 25. avg. 1564. piše na Loka (farovski) škofu Petru in ga prosi za kanonikat „ad baculum.“ Prejel ga je, a je dal svetu slovo že 30./12. l. 1573. Radi raznih nadlog ne more več biti tu, škof naj pošlje drugega boljšega v Kranj, ker ne roka, ampak šiba Gospodova ga je zadel. Pa jih našteva: v soboto sta mu 2 kravi poginili v planini, v nedeljo mu je volk raztrgal 3 koze, v ponedeljek je konj padel z njim in se je poškodoval, v torek mu je hlapec ušel potem, ko ga je okradel, v sredo mu je umrl edini sin, v četrtek pa Jerica in Felicitas na kugi, konjmu je poginil, žita še ni omlatil, ljudi ni, sam je, umrla mu je še hči Katarina itd. Pridigoval je mesto njega Rakovec Gašper.

Kdo pa je bil ta človek? Bil je domačin, l. 1547. še stolni vikar v Ljubljani, meseca oktobra zaslišan vpričo cesnotarja kot osumljenec krivoverstva, strasten človek, odpadnik, ki je tako zagrizeno in pohujšljivo pridigoval zoper Mater Božjo in njeno čiščenje, da so poslušalci kar iz cerkve bežali. L. 1559.¹³ je že po Kranju strašil s svojimi krivimi nauki, kakor je škof Peter sporočal vladarju l. 1561., ki je resno zahteval, da se zapre. Rešil se je z begom. Kje in kako je umrl ni znano. L. 1557. ga ni več na površju zgodovine.

27. Matej Pisanec, župnik (pleban) šmartinski poleg Kranja (1557.–75.)¹⁴ je bil obenem tudi vikar ali oskrbnik (upravitelj) kranjske mestne župnije že 8./7. (1568.–70.). Bil je Štajerc iz Planine (Montpreiss) doma. Ko je bil v mašnika posvečen je kaplanova sprva v Šmartinu poleg Kranja še l. 1550., kjer je potem župnijo sprejel. Potrdil ga je škof Peter pl. Seebach na sv. Lukeža dan 1558. s pismom izdanim v Gornjem gradu, proti plačilu letne penzije 414 gld. Mora pa tudi sam napraviti kopalnico in sobo za kaplana ter napeljati vodo k župnišču in ograditi vse stavbe okrog in okrog. Ob nastopu šmartinske župnije je napravil reverz škofu Urbanu 1557. in škof takrat tudi njemu potrdi neko že l. 1405.¹⁴ od takratnega župnika Žige, poznejšega škofa, napravljeno kupno pismo glede neke kmetije v Spod. Besnici. Dne 9. dec. 1550.¹⁴ prosi Lenarta pl. Sigerstorferja, oskrbnika in žitničarja loškega gospostva za dovoljenje, da bi smel Ivan Miljač iz Stražišča, podložnik ljubljanskega škofa, proti plačilu posekati 3 breze, katere potrebuje za svoje poslopje.

¹ Ign. Orožen II. b. str. 68.

² Podlogar: Rokopis ljublj. škofije.

³ Škof. arhiv f. 13, 8.

⁴ Voditelj. V. str. 421.

⁵ Škof. arhiv.

⁷ Voditelj I. c.

⁸ Novomeški kapit. arhiv.

⁹ Zg. Zbornik št. 28.

¹⁰ Eccl. cathedral. — Mitteilg. d. h. Ver. f. Krain 1865., str. 69.–70.

¹¹ Mitteilg. d. h. Ver. f. Krain 1852, str. 35.

¹³ Ljublj. kapit. arhiv, f. 109, 3.

¹⁴ Ljublj. kap. arhiv. f. 137. arh. 11, 16, 33. Letop. M. Sl. 1870.

str. 112.

¹⁴ Kranjski zvon 1931. št. 4.

¹⁵ Kos: Doneski k loški zgodovini str. 10., št. 23.